

א וַיִּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל. ר' חזקיה פתח, ^א מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם וגו', ופאין אינון ישראל, דקב"ה אתרעי בהו, ובגין דאתרעי בהו, קרא לון בגין * בוכרין קדישין, אחין * כביכול, נחת לדירא עמהון. הה"ד, ^ב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ובקע לאתקנא להו כגוונא דלעילא, ושאר עליהו שבקע ענני יקר, שכניתיא אלא קמיהו, הה"ד ^ג ויני' הולך לפנים יומם.

ב תלת אחין קדישין אזלין ביניהו, ומאן אינון. משה, אהרן, ומרים. ובזכותהון, יתב לון קב"ה, מתנן עלאין. ^ד כל יומי דאהרן, לא אעדו ענני יקר מישראל. והא אוקמוה, דאהרן דרועא ימינא דישראל הנה. והיינו דכתיב, ^ה וישמע הפנעני מלך ערד וגו', פי בא ישראל דרף האתרים וגו'. פב"נ דאזיל בלא דרועא, וסמיך גרמיה לכל אתר, וכדין וילחם בישראל וישב

מסורת הזהר

א (ישעיה טג) ב"א קצו צ"ב. ב (שמות כה) חיי שרה נו צ"א. ג (שמות יג) בשלה ז צ"ע. ד (במדבר כא) אמור צה צ"ח.

חלופי גרסאות

א ל"ג כביכול. ב מוסיף והא אתמר כל. ג מוסיף בגין דאהרן.

הפולם

מאמר

משה אהרן ומרים

ומרים. ובזכותם נתן להם הקב"ה מתנות עליונות. כל ימיו של אהרן לא סרו ענני כבוד מישראל. והרי העמדנו שאהרן הוא זרוע ימין של ישראל, והיינו שכתוב, וישמע הכנעני מלך ערד וגו', כי בא ישראל דרך האתרים. וגו'. דרך אתרים פירושו, שישראל היו כאדם ההולך בלי זרוע, וסומך עצמו בכל מקום ומקום. כי אתרים פירושו מקומות. ואז, וילחם בישראל וישב ממנו שבי. שזה היה, משום שהיו בלי זרוע ימין. בוא וראה, אהרן היה זרוע ימין של הגוף, שהוא ת"ת. ועל כן כתוב מוליך לימין משה זרוע תפארתו, ומי הוא, הוא אהרן. שהוא זרוע הימין של תפארת. ^ו

א) וילך משה וידבר וגו': ר' חזקיה פתח, מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם וגו'. אשריהם ישראל, שהקב"ה רצה בהם. ומשום שרצה בהם, קרא אותם בנים בכורים קדושים, אחים. כביכול, ירד לדור עמהם. ז"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ורצה לתקנם כעין של מעלה, והשכין עליהם שבעה ענני כבוד, ושכינתו הולכת לפניהם. ז"ש, וה' הולך לפנים יומם.

מאמר משה אהרן ומרים

ב) תלת אחין קדישין וכו': ג' אחים קדושים הלכו ביניהם, ומי הם. משה אהרן (דפו"י דף רפ"ג ע"א * דף רפ"ג ע"ב) ^ו ע"י ברכת שלום עה"ת מאמר רסט

וילך

ב

וילך

ממנו שבי, בגין דהו בלא דרועא ד'מינא. ת"ח, אהרן דרועא 'מינא דגופא
הוה. ועל דא פתיב, ^(א) מוליך לימין משה זרוע תפארתו. ומאן איהו. אהרן.
(ג) וילך משה, מאי וילך, לאן הלך. אלא וילך, כגופא בלא דרועא.
כד"א, ^(ד) וילכו בלא כח לפני רודף. דהא מית אהרן דרועא 'מינא, וכעא
לאסתלקא גופא.

(ד) כל יומי דמשה, אכלו ישראל לחם מן השמים. כיון דאתא
יהושע, מה פתיב ^(א) וישבות המן ממחרת וגו'. ויאכלו מעבור הארץ ממחרת
הפסח. מה בין האי להאי. אלא דא מלעילא. ודא לתתא. ^(ב) כל זמנא דמשה,
אשתכח גופא דשמשא שליט, ונהיר לעלמא. כיון דאסתלק משה, אתכנש
גופא דשמשא, ונפיק גופא דסיהרא.

(ה) פתיב ^(א) אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה ובמה יודע אפוא וגו', הכי
אוליפנא, כיון דאמר קב"ה למשה ^(א) הנה מלאכי ילך לפניך, אמר משה,
ומה ^(א) קסטיפא דשמשא דיתכניש, ונדבר סיהרא, גופא דסיהרא לא בעינא.
אם אין פניך הולכים, גופא דשמשא בעינא, ולא דסיהרא. כדן גופא דשמשא
אתנהיר, ואתעביד משה, כגוונא דגופא דשמשא קמיייהו דישראל. כיון דאתכניש
משה, אתכניש שמשא, ואתנהיר סיהרא, ונהו יהושע משתמש לנהורא דסיהרא.
ווי לההוא כסופא.

חלופי גרסאות

ד מוסיף מינא וע"ד אצטריכו ישראל למנור נדר עליה
הה"ד וידר ישראל נדר לה' ויאמר אם נתן תתן וגו'.
ד/א מוסיף כל יומי דמשה שמשא נהיר בעלמא כל. ה מוסיף
מכאן אוליפנא כל. ו אחר.

מסורת הזהר

(ה) (ישעיה טג) לעיל אות א צ"א. ו) (איכה א) ויצא כד
צ"ד תקוני זהר בהקדמה ד: יג. ת"ט מ. תכ"ב סח. תנ"ה
פט. ז) (יהושע ה). ח) (שמות לג) משפטים קפג צ"ג.
ט) (שם לב) משפטים עג צ"צ.
דרך אמת א] זהר ניצוק השמש והוא מרת משה.

משה אהרן ומרים

יהושע. וע"כ נפסק לחם מן השמים ויאכלו
מעבור הארץ, שהוא מלכות.

מאמר משה שלמותא דשמשא, יהושע - דסיהרא

(ה) כתיב אם אין וגו': כתוב, אם אין
פניך הולכים אל תעלנו מזה ובמה יודע אפוא
וגו'. כך למדנו, כיון שאמר הקב"ה למשה,
הנה מלאכי ילך לפניך. אמר משה, ומה זה,
שהנהגת השמש תאסוף שהיא הנהגת ז"א,
והלכנה תנהג, איני רוצה בגוף הלבנה,
בהנהגת המלכות, שנקראת מלאך. ואמר לז"א,
אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה. גוף השמש
אני רוצה, שהוא ז"א, ולא הלבנה, שהיא
מלכות. אז האיר גוף השמש, ונעשה משה
כעין גוף השמש לפני ישראל. כיון שנאסף
משה, נאסף השמש, והאירה הלבנה, והיה
יהושע משתמש לאור הלבנה. אוי לאותה בושח.
(ויאמר

הסולם

מאמר

ג) וילך משה מאי וכו': שואל, וילך
משה, מהו וילך, אנה הוא הלך, ומשיב,
אלא וילך, פירושו שהלך כגוף בלי זרוע.
כש"א, וילכו בלי כח לפני רודף. כי מת אהרן,
שהוא זרוע ימין, והגוף, שהוא משה, רצה
להסתלק מחמת זה.
ד) כל יומי דמשה וכו': כל ימיו של
משה, אכלו ישראל לחם מן השמים. כיון שבא
יהושע, מה כתוב, וישבות המן ממחרת וגו',
ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח. מה בין
זה לזה, בין מן, ובין לחם מן הארץ. אלא זה
המן הוא מלמעלה, מן השמים, שהוא ז"א, וזה,
לחם מן הארץ, הוא מלמטה, מן המלכות
הנקראת ארץ. כל זמן שהיה נמצא משה, היה
שולט גוף השמש, שהוא ז"א, ומאיר לעולם.
כיון שנסתלק משה, נסתלק גוף השמש, ויצא
גוף הלבנה, שהוא המלכות שהיא בחינת
(דפניי דף רפיצ צ"ב)

וילך

ג

(א) ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה וגו'. היינו דא"ר אלעזר, ארבעין שנים נהיר שמשא לון לישראל, ואתכניש לסוף ארבעין שנים, ונהיר סיתרא. אר"ש וידאי הכי הוא, היינו דכתיב ויש נספה בלא משפט. והא אתערו חכמיא. ואנן נוקים ליה לקרא, אבל על מה דאתערו חכמיא בלא הוא אצטריך לעלמא, לתועלתא דב"נ, דיתכנס עד לא מטון יומוי.

(ב) ת"ח, והא אתמר, דכל רוחין דנפקין מלעילא, דכר ונוקבא נפקי, ומתפרשין. וולזמנין תפוק נשמתא דנוקבא, עד לא נפקת דכר, דהוא בר זוגה. וכל זמנין דדכורא לא מטא זמניה לאזדווגא בהדי נוקביה, ואתי אחרא ואתנסיב בהדה, כיון דמטא זמנא דהאי לאזדווגא, כד אתער צדק בעלמא, למפקד על חוכי עלמא, כניש ליה להאי אחרא, דהוה נסיב בהדה, ואתי אחרא ונטיל לה. ועל דא קשין זוגין קמי קב"ה.

(ג) וכל דא בגין דסרח דכורא עובדוי, ואע"ג דלא סרח כ"כ עובדוי בתטאיה, אתכניש בההוא זמנא, עד לא מטון יומוי, דלא עביד הכי במשפט. ויעליה כתיב, ויש נספה בלא משפט. ואערע ביה דינא דצדק בחובוי. בגין דמטא זמניה דאחרא, ונסיב לה, דהא דידיה היא.

(ד) א"ל ר"א, ואמאי, יפריש לון קודשא בריה הוא, וייתי אחרא ויהיב

מסורת הזהר

(א) תרומה רצא צ"ק. (ב) (משלי יג) ויקהל יא צ"ב. (ג) ל"ג שנין. ח ל"ג ודאי הכי הוא. ט לגלאה לבי. י ל"ג מן ולזמנין עד וכל זמנין. כ זוגא. ל ל"ג ועליה כתיב ויש נספה בלא משפט.

חלופי גרסאות

משה שלפנותא דשמישא, יהושע דסיהרא
כשנתעורר צדק, שהוא מדת הדין, בעולם, לפקוד על עונות העולם, הוא אוסף אותו האדם שנשא אותה, דהיינו שנוטל נשמתו ונפטר מן העולם, ובא האחר, שהוא בן זוגה, ונשא אותה. וע"כ קשים זוגין לפני הקב"ה כקריעת ים סוף.
(ח) וכ"כ דא בגין וכ"כ: וכל זה הוא, אם קלקל הזכר שאינו בן זוגה, את מעשיו, או נוטלים אותו מן העולם, בשעה שהגיע זמן של בן זוגה לקחתה. ואע"פ שלא קלקל מעשיו כל כך בעונותיו, שיהיה מחויב למות במשפט, מכל מקום, הוא נפטר באותו זמן מטרם שמגיע זמנו למות, ולא נעשה כך על פי משפט. ועליו כתוב ויש נספה בלא משפט. ופוגשים בו דינים דצדק, שהוא מלכות של מדת הדין, בעונותיו. משום שהגיע זמנו של האחר, שהוא בן זוגה לישא אותה, כי שלו היא. ואע"פ שע"פ משפט, אינו מחויב למות.
(ט) א"ל ר"א ואמאי וכ"כ: א"ל ר' אלעזר, ולמה הוא מות, יפריד אותה הקב"ה זה

הסולם

מאמר

(א) ויאמר וגו' מאה ועשרים שנה וגו': היינו שא"ר אלעזר, ארבעים שנה האיר השמש לישראל ונאסף לסוף ארבעים שנה, והאירה הלבנה. ע"כ אמר לא אוכל עוד לצאת ולבא וגו', כי הגיע זמן שליטת הלבנה, שהיא בחינת יהושע. א"ר שמעון, ודאי כך הוא, היינו שכתוב, ויש נספה בלא משפט, וכבר העירו החכמים, ואנחנו נעמיד הכתוב, אבל על מה שהעירו החכמים, הכל הוא צריך לעולם לתועלת האדם, שישתלק מטרם שיבא זמנו. דהיינו שנספה בלא משפט. כמ"ש לפנינו.
(ז) ת"ח והא אתמר וכ"כ: בוא וראה. הנה למדנו, שכל רוחות היוצאים מלמעלה יוצאים זכר ונקבה, ונפרדים בבואם לעולם הזה להתלבש בגופים. ולפעמים תצא לעולם נשמה של הנקבה מטרם שיצאה הנשמה של הזכר שהוא בן זוגה, ובכל פעם, שהזכר עוד לא הגיע זמנו להתחבר עם הנקבה שלו, ובא אחר, שאינו בן זוגה, ונשא אותה, כיון שהגיע זמנו של זה, שהוא בן זוגה, להתחבר, הנה (דפרי"ך דף רפ"ג ע"ב)

ד

ליה. אָמַר לִיה דָּא הוּא תוּעֵלְתָא דְכַר נֶשׁ, וְטִיבוּ דְעֵבִיד עִמִּיה, דְּלֹא יִחְמִי אֶתְתִּיה בִּידָא אַחְרָא. וְת"ח, אִי יִהְיֶה לָא פֶּשְׁרֵן עוֹבְדוֹי, אַע"ג דְּדִילִיה הִיא הִיא אֶתְתָּא, לָא אֶתְדַחֵי הִיא אַחְרָא מִקְמִיה.

(י) ת"ח, שְׂאוּל מִלְכָּא נָטַל מִמְלָכוֹ. בְּגִין דְּעַד לָא מָטָא זְמַנִּיה דְּדוּד לְהֵאִי. דְּהָא מִלְכוּתָא וְדָאִי דְּדוּד, וְאֶתָּא שְׂאוּל וְנָטַל לִיה. בְּיָן דְּמָטָא זְמַנִּיה דְּדוּד לְמִירַת דִּילִיה, בְּדִין אֶתְעַר עֲדָק וְכַנִּישׁ לִיה לְשְׂאוּל בְּחוּבוֹי, וְאֶתְדַחֵי מִקְמִי דוּד, וְאֶתָּא דוּד וְנָטַל דִּילִיה.

(יא) וְאֵמַאי לָא אַעֲדֵי קַב"ה לְשְׂאוּל מִמְלָכוֹ, וְלֹא יָמוּת. אֲלֹא טִיבוּ עֵבֵד קַב"ה עִמִּיה, דְּכַנִּישׁ לִיה בְּמִלְכוּתָא, וְלֹא יִחְמִי עֲבָדֵיה שְׁלִיט עֲלֵיה, וְנָטַל מִה דְּתוּה דִּילִיה בְּקַדְמִיתָא. פֶּה הִיא בְּג"כ, בְּעֵי ב"נ לְמַבְעֵי רַחֲמֵי קַמִּי קַב"ה, כַּד אֲזַדְוּג, דְּלֹא יֶתְדַחֵי מִקְמִי אַחְרָא.

(יב) כְּתִיב, וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלֵי רַב לֶךְ אֶל תּוֹסֵף דְּבַר אֵלֵי וְגו' וְהָא אוֹקִימָנָא, אָמַר לִיה קַב"ה לְמִשָּׁה, מִשָּׁה, תְּבַעֵי לְאַחַדְשָׁא עֲלֵמָא, תְּמִית מִן יוֹמָה שְׁמִשָּׁא פִּלַח לְסִיחְרָא. תְּמִית מִן יוֹמָה דִּישְׁלוּט סִיחְרָא בְּעוּד דְּשְׁמִשָּׁא קִימָא. אֲלֹא הֵן קָרְבוּ יָמִיד לְמוֹת קָרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ, יִתְכַנִּישׁ שְׁמִשָּׁא, וְיִשְׁלוּט סִיחְרָא. וְלֹא עוּד, אֲלֹא אִי אֲנִת תִּיעוּל לְאַרְעָא, יִתְכַנִּישׁ סִיחְרָא מִקְמָה, וְלֹא יִשְׁלוּט. וְדָאִי שׁוּלְטָנוּתָא דְּסִיחְרָא מָטָא, וְלֹא תִשְׁלוּט בְּעוּד דְּאֲנִת קִימָא בְּעֲלֵמָא.

ה' צוֹפֵי גְרַמָּאוֹת

ח ימט, ו הכי, ח מוסף מלכו אמאי, ע מוסף צדק מלכותא דלעילא. פ יעדי, צ ליג מה; הווא וליג מה דהוה, ק לאתחדשא; לאכחשא.

מסורת הזהר

(7) (דברים ג) לעיל ואתחן אות טו צ"י.

הסולם

משה שלמנותא דשמשא, יהושע דסיהרא

שלא יראה את עבדו ששולט עלינו, ולוקח מה שהיה שלו מתחילה. כך זה שנשא בת זוגו של חבירו, והגיע זמנו של חבירו לישא אותה, אוסף את נשמתו ואח"כ נותן אשתו לבן זוגה, כדי שלא יראה אשתו ברשות אחר. משום זה צריך האדם לבקש רחמים מהקב"ה כשהוא נושא אשה, שלא ידחה מפני אחר.

(יב) כְּתִיב וַיֹּאמֶר ה' וְגו': כְּתוּב, וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי רַב לֶךְ אֶל תּוֹסֵף דְּבַר אֵלֵי וְגו'. וְהַעֲמַדְנִי, אָמַר הַקַּב"ה לְמִשָּׁה, מִשָּׁה אַתָּה רֹצֵה שִׁישְׁתַּנָּה הָעוֹלָם, רֵאִית מִימִין שְׁהַשְׁמֵשׁ יַעֲבֹד אֶל הַלְבָנָה, רֵאִית מִימִין שְׁהַלְבָּנָה תִּשְׁלוּט בְּעוּד שְׁהַשְׁמֵשׁ נִמְצָא. אֲלֹא, הֵן קָרְבוּ יָמִיד לְמוֹת קָרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ. יֹאסֵף הַשְׁמֵשׁ וְתִשְׁלוּט הַלְבָּנָה. וְלֹא עוּד, אִם אַתָּה תִּכְנֵס לְאַרְץ תֹּאסוּף הַלְבָּנָה בְּשִׁבְלֶךְ, וְלֹא תוּכַל לְשְׁלוּט. וְדָאִי שְׁלִיטַת הַלְבָּנָה הִגִּיעָה, שְׁהוּא יְהוֹשֻׁעַ, וְאִינָה יוֹכֵלָה לְשְׁלוּט כָּל עוּד שְׁאַתָּה נִמְצָא בְּעוֹלָם.

קרא

מאמר

זה מזה, ויבא אותו שהוא בן זוגה וישא אותה. אמר לו, זה הוא לתועלת האדם, וחסד הוא עושה עמו, כדי שלא יראה אשתו ברשות אחר. ובוא וראה, אם זה שהוא בן זוגה, אין מעשיו כשרים, אז אע"פ שאשה זו שלו היא, מכל מקום אינו נדחה האחר, שאינו בן זוגה מפניו.

(י) ת"ח שְׂאוּל מִלְכָּא וְכו': כוּא וְרֵאֵה, שְׂאוּל הַמֶּלֶךְ לָקַח הַמְּלוּכָה, מִשׁוּם שְׁעוּד לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל דוּד לִזְהָא. כִּי הַמְּלוּכָה הִיתָה וְדָאִי שֶׁל דוּד. וְע"כ כֹּא שְׂאוּל וּלְקַח אֶתְתָּא. כִּיִּן שְׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל דוּד לְרִשְׁתָּא אֶת שְׁלוֹ, אִז נִתְעוּרֵר צְדָק וְאֶסְפֵּי אֶת שְׂאוּל בְּעוֹנוֹתָיו, וְנִדְחָה מִפְּנֵי דוּד, וְכֹא דוּד וּלְקַח אֶת שְׁלוֹ.

(יא) וְאֵמַאי לָא אַעֲדֵי וְכו': וְלִמָּה לֹא הִסִּיר הַקַּב"ה אֶת שְׂאוּל מִן הַמְּלוּכָה, לִתְת אֶתְתָּא לְדוּד, וְלֹא הִיא צְרִיךְ לְמוֹת. וְמִשִּׁיב, אֲלֹא חֲסַד עֲשָׂה הַקַּב"ה עִמּוֹ, שְׁאֶסְפֵּי נִשְׁמַתּוֹ בְּעוּדוֹ בְּמִלְכוּתּוֹ,

(דפויי דף רפ"ג ע"ב *) דף רפ"ד ע"א

ה

ויילך

(יג) קרא את יהושע וגו'. ומאי קאמר הנך שוכב עם אבותיך וקם העם הזה וגו'. ולא אשפחנא, דפקיד קב"ה ליהושע, אלא למשה, דא"ל למשה פל האי, דכתיב וועזבני והפר את בריתי, וחרה אפי בו ביום ההוא. ועתה פתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם, אי הכי מהו ואצוננו.

(יד) אלא קרא אמר, הנך שוכב עם אבותיך, אמר ליה קב"ה למשה, אע"ג דאנת תשכוב עם אבהתך, הא אנת קיימא תדיר לאנהרא לסיהרא. כמה דשמשא, דאע"ג דאתכניש, לא אתכניש אלא לאנהרא לסיהרא. וכדין אנהיר לסיהרא, פד אתכניש. ועל דא, הנך שוכב לאנהרא, ודא הוא ואצוננו. וכדין ואתבשר יהושע לאתנהרא, ועל דא פתיב, הנך שוכב עם אבותיך, לאנהרא ליהושע, ודא הוא וצו את יהושע וחקקהו. וצו את יהושע פלהו א לאנהרא.

(טו) כי אתה תבא, ולכתר תביא מה בין האי להאי. אלא חד תבא, לבשרא ליה דנייעול לארעא, ויתקיים בה. וחד תביא, לבשרא ליה שלטנותא על ישראל, ואתבשר על קיומא דגמיה, ואתבשר על שלטנו דישראל.

(טז) ר' שמעון פתח, מוכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק וגו', ווי לון לבני נשא, לאינון דלא משגחין ולא משתדלין ביקרא דמאריהון, ולא מסתכלין בקדושא עלאה, לאתקדשא בהאי עלמא, למהוי קדישין בעלמא

חלופי גרסאות

ר אתקשר; אתכשר. ש ל"ג מן לאנהרא עד וצו את יהושע כלהו. ת ל"ג כלהו. א מוסיף לאנהרא וע"ד כתיב ושכבת אבותיך. ב מוסיף וצו את יהושע וגו' כי.

מסורת הזהר

(ט) תרומה דצא צ"ה. (י) ויקרא קכו צ"ח. (ס) (ישעיה כד) שלח אות שלג צ"ז.

הסולם

מאמר

משה שלמנותא דשמשא, יהושע דסיהרא שמאיר ללבנה. ונמצא שאז נתבשר יהושע להאיר, וע"כ כתוב, הנך שוכב עם אבותיך, דהיינו להאיר ליהושע. וזהו וצו את יהושע וחקקהו. וצו את יהושע, הכל הוא, להאיר אליו. (ט) כי אתה תבא: ואח"כ כתוב כי אתה תביא, מה בין זה לזה. ומשיב, אלא תבא אחד הוא לבשרהו שיכנס לארץ ויתקיים בה. ותביא אחד הוא לבשרהו את הממשלה על ישראל. ונמצא שנתבשר על ב' דברים, נתבשר על קיום עצמו בארץ ישראל, ונתבשר על הממשלה על ישראל.

מאמר מכנף הארץ זמירות שמענו

(טז) ר' שמעון פתח וכו': ר' שמעון פתח. מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק ואמר רוי לי רוי לי רוי לי בגדים בגדו וגו'. אני להם לבני אדם שהם אינם משגיחים ואינם עוסקים בכבוד אדונם, ואינם מסתכלים בקדושה העליונה, להתקדש בעולם הזה, להיות קדושים בעולם הבא. מכנף הארץ, זהו כסות עליונה

(דפויי דף רפ"ד ע"א)

ויילך

דאָטן. מִכְנַף הָאָרֶץ, דאָ כְּסוּתָא עֲלָאָה קְדִישָׁא. זְמִירוֹת שְׁמַעְנוּ, כּד"א * נֹתֵן זְמִירוֹת בְּלִילָה, זְמִירוֹת תּוֹשְׁבֵתֵן דְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, קָמִי קב"ה בְּלִילָה. בְּלִילָה: בּוֹמְנָא דְאִיְהִי דְאִזְדַּמְנָא וְשִׁכִּיחָא לְשִׁבְתָּא לִיהּ לְקב"ה וּמִשְׁתַּעֲשַׁע עִם צְדִיקָיָא בְּגִנְתָּא דְעָרְן.

יז) וְאִימְתִי. יִמְפְּלְגוֹת לִילִיא וְאִילָף. וְכַדִּין זְמִירוֹת שְׁמַעְנוּ, תּוֹשְׁבֵתֵן. וְזְמִירוֹת: כּד"א * לֹא תִזְמֹר. וְכִתִּיב * זְמִיר עֲרִיצִים יַעֲנֶה, אַעֲקֹרוּתָא מֵאַתְרֵיהּוּ כָּל אֵינּוֹן תְּקִיפִין, דְּהָא פִּד עֵייל לִילִיא, כְּמָה עֲרִיצִים * גְּרִידֵי נִימוּסִין שְׁכִיחִין בְּעֲלָמָא, אֲזִלִּין וְשִׁיטֵן בְּעֲלָמָא לְקַטְרָגָא. מִפְּלִגוֹת לִילִיא וְאִילָף, אַתְעַר רוּחָא תְּדָא וְאַעֲקֹר לְכֻלְהוּ מֵאַתְרֵיהּוּ, וְאַעֲבֹר לוֹן דְּלֹא יִשְׁלֹטוּן. זְמִירוֹת שְׁמַעְנוּ, תּוֹשְׁבֵתֵן דְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּלִילִיא, וְכָל דָּא לְמָה. צְבִי לְצְדִיק, לְאִזְדוּגָא בּוֹזוּגָא תְּדָא * דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, * וְלֹאֲתַקְדֵּשׁא בְּקִדּוּשָׁה תְּדָא.

יח) וְאוֹמֵר רְזִי לִי רְזִי לִי, דָּא הוּא רְזָא עֲלָאָה. דָּא הוּא יְרוּחַ קְדִישָׁא, אֲבָל אוֹי לִי עַל כְּדָא, וְעַל עֲלָמָא, בּוֹגְדִים בְּגִדּוּ, דְּכֻלְהוּ מְשַׁקְּרֵן בֵּיהּ, מְשַׁקְּרֵן בְּהוּ בְּגִרְמֵיהּוּ, וְלֹא בִי דְמְשַׁקְּרֵן בְּגִרְמֵיהּוּ, אֲלֵא אֵינּוֹן בְּנִין דְּאוּלִּידוּ מִתְּשַׁקְּרֵן בְּהוּא שְׁקָרָא דְלַהוֹן, וְאַשְׁתַּכְּחוּ פְּגִימִין לְעֵילָא וְתַתָּא.

יט) בֵּיוֹן דְּאַסְתַּכְּל יִשְׁעֵיהּוּ בְּהָא, כְּנִישׁ לְאֵינּוֹן דְּחִלִּין תְּשַׁאָה, וְאוּלִּיף לוֹן אֲרַח קְדִישָׁא לְאַתְקְדֵּשׁא בְּקִדּוּשָׁה דְּמִלְכָּא, וְלֹאֲשַׁתְּכַחַא בְּנֵיהּוּ קְדִישִׁין.

חֲלוּפֵי גְרַמְטוֹת

ג מוסיף בלילה בגלות. ד אודווגא; מוסיף אודמנא דקב"ה. ה דשכיחא. ו מוסיף בלילה [בגלותא בלילה] בזמנא דאיהי אודווגא ומשתעשע. ז מוסיף מפלגות וגו' מפלגות. ח בלילה. ט לקדושא. י רוא. כ דא; דמזמיר. ל מוסיף בגרמיהו ממש.

מִסוּרַת הַזְהָר

U (איוב לה) תרומה רפב צ"ר. P (ויקרא כה) כהר ה אור טז. Z (ישעיה כח) אחרי מות נג צ"ל. ט לקדושא. י רוא. כ דא; דמזמיר. ל מוסיף בגרמיהו ממש. דרך אמת בן בארתיו לעיל בכמה מקומות.

הסולם

מכנף הארץ זמירות שמענו

דהיינו שהמלכות רוצה להודווג בוווג אחד עם הקב"ה, ולהתקדש עמו בקדושה אחת. צְבִי הוּא לִשְׁוֹן רְצוֹן. * צְדִיק הוּא יִסוּר. יח) וְאוֹמֵר רְזִי לִי רְזִי לִי, דָּא הוּא רְזָא עֲלָאָה. דָּא הוּא יְרוּחַ קְדִישָׁא, אֲבָל אוֹי לִי עַל כְּדָא, וְעַל עֲלָמָא, בּוֹגְדִים בְּגִדּוּ, דְּכֻלְהוּ מְשַׁקְּרֵן בֵּיהּ, מְשַׁקְּרֵן בְּהוּ בְּגִרְמֵיהּוּ, וְלֹא בִי דְמְשַׁקְּרֵן בְּגִרְמֵיהּוּ, אֲלֵא אֵינּוֹן בְּנִין דְּאוּלִּידוּ מִתְּשַׁקְּרֵן בְּהוּא שְׁקָרָא דְלַהוֹן, וְאַשְׁתַּכְּחוּ פְּגִימִין לְעֵילָא וְתַתָּא. יט) בֵּיוֹן דְּאַסְתַּכְּל יִשְׁעֵיהּוּ בְּהָא, כְּנִישׁ לְאֵינּוֹן דְּחִלִּין תְּשַׁאָה, וְאוּלִּיף לוֹן אֲרַח קְדִישָׁא לְאַתְקְדֵּשׁא בְּקִדּוּשָׁה דְּמִלְכָּא, וְלֹאֲשַׁתְּכַחַא בְּנֵיהּוּ קְדִישִׁין.

מאמר

עליונה הקדושה, דהיינו המלכות. זמירות שמענו, כמ"ש נותן זמירות בלילה, דהיינו הזמירות והתשבתות של כנסת ישראל, שהיא המלכות, לפני הקב"ה, שהוא ז"א, בלילה. בלילה, פירושו, בזמן שהיא מוכנת ונמצאת לשבת את הקב"ה, ומשתעשעת עם הצדיקים בן ערן. יז) וְאִימְתִי מִפְּלִגוֹת לִילִיא וְכּו': ומתי, היא מוכנת לשבת את הקב"ה. הוא מחצות לילה והלאה. ואז זמירות שמענו. דהיינו תשבתות. זמירות, פירושו, כש"א, לא תזמור. וכן כתוב, זמיר עריצים יענה. שפירושו, עקירת כל אלו העריצים ממקומם. כי כשהלילה נכנס כמה עריצים חוקרי דין שכיחים בעולם, הולכים ומשוטטים בעולם לקטרג. מתצות לילה והלאה, נתעורר רוח אחד ועוקר את כולם ממקומם ומעבירם שלא ישלטו. זמירות שמענו, היינו תשבתות של כנסת ישראל להקב"ה בלילה. וכל זה למה, צְבִי לְצְדִיק, (דפו"י דף רפ"ד ע"א * דף רפ"ד ע"ב)

ז

ויילך

כיון דאתקדשו אלין, אינון בנין דאולידו אקרוון על שמייה. הה"ד הנה אנוכי והילדים אשר נתן לי ללאותות ולמופתים בישראל, דפרישן משאר עמין.

כ ד"א מכנף הארץ ומירות שמענו, בשעתא דעאלו ישראל לארעא, וארון קיימא קדישא קמיייהו, שמעו ישראל דמסטרך חד דארעא, תושבתן וחדו וקל מזמרי עלאי, דמזמרי בארעא, כדן צבי לצדיק, תושבתא דמשה הנה ביהיא שעתא, דככל אתר דארון, הנה שארי בארעא, הו שמי קלא דאמרי, וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. אבל אוי לי דבוגדים בגדו, דזמינין ישראל לשקרא בקב"ה, ולא תעקרא מארעא זמנא חדא. ובגין דאתאחדו בינייהו שקרא דלהון, ותעקרוון זמנא תניינא, עד דישתלים תוכייהו בארעא אתרא.

כא לקוח את ספר התורה הזה וגו'. הא אוקימנא מלי. אלהיכם. אלהיך. אל. אלהינו.

כב דאמר ר' אבא אמר ר' יהודה, מאי דכתיב כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. אדמת קדש ודאי, דהיינו ארץ החיים. אשר אתה עומד עליו, עליו ודאי, היינו בקדמייתא, וכ"ש לבתרא. תאנא, אמר ר' יוסי, כתיב והיה שם בך לעד, לעד ודאי דיסהיד סהדותא.

כג תלתא אינון דקיימו בסהדותא לאסהדא, ואלין אינון: באר

חלופי גרסאות

נ ל"ג ד"א. נ די מזמרי. ס בדפו"י כתבו פרשת הקהל דא אתמר בו והיה אם שמעו.

מסורת הזהר

ק (ישעיה ח.) ו (דברים ה) יתרו קה צ"ע. ט (דברים לא.) ת (שמות ג) בשלח קטו צ"ג.

הסולם

ג אינון דקיימי כסהדותא

התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אלקיכם וגו'. הוקשה לו, למה אמר ה' אלקיכם ולא אמר ה' אלקינו. ומשיב כבר העמדנו הדברים בכמה מקומות, את הטעם של השמות אלקיכם, אלקיך, אל, אלקינו. כנ"ל.

כב דאמר ר' אבא וכו': דא"א אמר ר' יהודה, מ"ש כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. אדמת קדש ודאי, דהיינו ארץ החיים, שהיא המלכות. אשר אתה עומד עליו, עליו ודאי, והיינו בתחילה ומכל שכן אחר כך. למדנו, אמר ר' יוסי, כתוב, והיה שם בך לעד. לעד ודאי, שיעיד עדות.

כג תלתא אינון דקיימו וכו': ג' הם הנמצאים בעדות להעיד, ואלו הם, באר של יצחק, הגורל, והאבן אשר שם יהושע. ושירה זו יותר מהכל. שנאמר למען תהיה לי השירה הזאת לעד וגו'. א"ר יצחק אם כן ארבעה הם. אמר לו, ודאי כן הוא, אבל בגורל לא כתוב בו עדות.

באר

מאמר

בקדושת המלך, בשעת חזונו, כדי שבניהם יהיו קדושים. כיון שאלו נתקדשו, נקראו הבנים שהולידו על שמו. ו"ש, הנה אנכי והילדים אשר נתן לי ה' לאותות ולמופתים בישראל. דהיינו שנבדלים משאר העמים.

כ ד"א מכנף הארץ וכו': פירוש אחר מכנף הארץ ומירות שמענו, בשעה שנכנסו ישראל לארץ וארון הברית הקדוש לפניהם, שמעו ישראל, מצד אחד שבארץ, תשבתות ושמחה וקול מזמרים עליונים שמזמרים בארץ. או צבי לצדיק, שהתשבתות היו בשעה ההיא אל משה כי צבי הוא לשון פאר ושבח, לצדיק, הוא משה. שבכל מקום שהארון היה שורה בארץ, היו שומעים קול שאומר, וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. אבל אוי לי בוגדים בגדו, שעתידים ישראל לבגוד בהקב"ה, ולעקם מן הארץ פעם אחת. ומשום שהשקר נתאחו ביניהם יתעקרו פעם שנית מן הארץ עד שישתלמו עונותיהם בארץ אחרת.

מאמר ג' אינון דקיימי כסהדותא

כא לקוח את ספר וגו': לקוח את ספר

(דפו"י דף רפ"ד ע"ב)

ה

וילך

דיצחק, גורל, ואבנא דשוי יהושע. וְדָא שִׁירְתָּא, סְהַדוּתָא יְתִיר מְכַלָּא. אָמַר ר' יצחק אי הכי ארבע אינון. אָמַר לִיה וְדָאִי, אָבַל גּוֹרֵל לָא פְּתִיב בֵּיה סְהַדוּתָא. **כד** בְּאֵר דִּיצְחָק מְנַלְן. דְּכְתִיב ^א בְּעֵבֹר תִּהְיֶה לִי לְעֵדָה וְגו'. גּוֹרֵל, דְּכְתִיב ^ב עַל פִּי הַגּוֹרֵל תִּחְלַק נַחֲלָתוֹ, דִּתְהוּ דָא לִיהוּדָה, וְדָא לְבִנְיָמִין, וְכֵן לְכֻלְהוּ. אָבְנָא דִּיהוֹשֻׁעַ, דְּכְתִיב ^ג הִנֵּה הָאֲבֵן הַזֹּאת תִּהְיֶה בְּנוֹ לְעֵדָה. וְהָכָא, וְהִיא שֵׁם בְּךָ לְעֵד. וְכְתִיב, וְעִנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד, הִיא וְדָא אֶסְהִידתָּ בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל.

כה תָּאנָא, א"ר אֶלְעָזָר, מָאִי דְכְתִיב וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְגו', אֵת דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד תּוֹמָם. הָכָא אֵית לְאֶסְתְּפָלָא, מַהוּ אֵת דְּבָרֵי, אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת מְבַעֵי לִיה. וּמַהוּ עַד תּוֹמָם. אֶלָּא הִכִּי תָּאנָא בְּרִזָּא ^ד דְּמִתְנִיתִין, כָּל אֵינוֹן מְלִי דְאָמַר מֹשֶׁה, ^ה כְּלָהוּ מִתְגַּלְפִּי בְּשֵׁמָא דְקַב"ה, וְכָל אֵינוֹן מְלִין הֵווּ אֶתִּין, וְסִלְקִין וְנַחֲתִין, וּמִתְגַּלְפִּין תַּמָּן. וְכָל מְלָה וּמְלָה הָוּה אֶתִּיא קָמִי מֹשֶׁה לְאֶתְגַּלְפָּא עַל יְדֵי וְקִימָא קָמִיה. וְהֵינּוּ דְכְתִיב עַד תּוֹמָם.

כו ר' אָבָא אָמַר, אֵת דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת, שִׁירָה הַזֹּאת מְבַעֵי לִיה: מָאִי קָא רְמִיזָא. אֶלָּא שִׁירְתָּא דְקַב"ה אָמַר, כְּד"א ^ו שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמֹה, ^ז מְלֶכָא דְשִׁלְמָא כְּלָא דִּילִיה, וְהָא אֹקִימָנָא מְלִי. ^ח מְזֻמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, וְלְיוֹם הַשַּׁבָּת מְמַשׁ. שִׁיר דְקַב"ה ^ט אָמַר.

הַלּוּפֵי גְרַמְסָאוֹת

ע דמלי. פ אמר ר"א כתוב. צ ל"ג מלכא דשלמא כלא דיליה. ק מוסיף דתניא כתוב מזמור. ל מוסיף ותנין. מ מוסיף אמר, שיר השירים אשר לשלמה שיר דקב"ה אמר והכא את דברי השירה הזאת שיר דקב"ה אמר.

מִסֻּרַת הַזְהָר

א (בראשית כא). ב (במדרב כו) אמור פז צ"ס. ג (יהושע כד). ד (שיר א) שמות קג צ"מ. ה (תהלים צב) ב"ב קצו צ"א.

דְּרַךְ אֲמוֹת ג כולם נחקקים בשם הקב"ה וכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה.

הַסּוּלָם

מאמר

שיר שירה

כולם היו נחקקים בשם הקב"ה. וכל אלו הדברים היו באים, ועולים ויורדים ונחקקים שם בשם הקב"ה, וכל דבר ודבר היה בא לפני משה להתחקק על ידו, ועמד לפניו. והיינו שכתוב את **דברי** השירה, כי כל דבר ודבר בא לפניו להתחקק. והיינו שכתוב **עד תומם**, דהיינו עד שנגמרו להתחקק בשם ה'. **כו** ר' אבא אמר וכו': רא"א, את דברי השירה הזאת. שואל, שירה הזאת היה צריך לומר, ולא השירה, ומה רומזת הח'. ומשיב, אלא שירת הקב"ה אמר, כש"א שיר השירים אשר לשלמה, שהוא למלך שהשלום כולו שלו, שהוא הקב"ה. וכבר העמדנו הדברים. מזמור שיר ליום השבת, ליום השבת ממש, שהוא המלכות. שיר שהקב"ה אמר, ליום השבת, שהוא המלכות.

כד באר דיצחק מנלן וכו': באר של יצחק מאין לנו. כי כתוב, בעבור תהיה לי **עדה** וגו'. גורל, שכתוב על פי הגורל תחלק נחלתו, שהיה אומר זה ליהודה וזה לבנימין, וכן לכולם. וע"כ אומר **על פי** הגורל. דהיינו שהגורל דבר האבן של יהושע, שכתוב, הנה האבן הזאת תהיה בנו לעדה. וכאן, והיה שם כך לעד. וכתוב וענתה השירה הזאת לפני לעד. היא ודאי העידה בישראל.

מאמר שיר שירה

כה תָּאנָא א"ר אֶלְעָזָר וכו': למדנו א"ר אלעזר, מה שכתוב וידבר משה וגו' את דברי השירה הזאת עד תומם, כאן יש להסתכל, מהו, את דברי, את השירה הזאת, היה צריך לומר. ומהו, עד תומם. ומשיב, אלא כך למדנו בסוד המשנה, כל אלו הדברים שאמר משה, (דפו"י דף רפ"ד ע"ב)

אלא

וילך

ט

כז אֵלָא הָכָא אֵית לֵאסְתַּפְּלָא, הָתָם שִׁיר, וְהָכָא שִׁירָה. דָּא דְכַר, וְדָא נִיקְבָא. "וְהָא תְּנִינָן, כֹּל נְבִיאֵי פְלְהוּ לְגַבֵּי מֹשֶׁה, כְּקוֹף בְּעִינֵיהוּ דְבְנֵי נֶשָׂא, וְאֵינּוֹן אָמְרוּ שִׁיר, וּמֹשֶׁה אָמַר « שִׁירָה. מֹשֶׁה הָוָה לִיה לְמִימַר שִׁיר, וְאֵינּוֹן שִׁירָה. » אֵלָא דָּא הִיא רְזָא דְמַלְהָ, מֹשֶׁה לְגַרְמִיָּה לֹא קָאָמַר דָּא, אֵלָא לְיִשְׂרָאֵל.

כח א"ל ר"ש, לאו הכי, אלא, משה ודאי מהכא אשתמודע, דאיהו בדרגא עלאה יתיר מכלא. משה סליק מתתא לעילא, ואינון נחתי מעילא לתתא. הוא סליק מתתא לעילא, כמה דתנינן מעלין בקדש ואין מורידין. משה סליק מתתא לעילא, דאמר שירה תושבחתא דמטרוניתא, דאיהי משבחת למלכא. ומשה במלכא אתאחד. ואינון נחתי מעילא לתתא, דאמרו שיר, דהוא שבחא דמשבחתא מלכא למטרוניתא, ואינון במטרוניתא אתאחדו. ועל דא, בהאי אשתמודע שבחא דמשה, יתיר מפלהו. והיינו דכתיב, "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליי", שירתא דמטרוניתא למאן. ליי. ובג"כ, ויכתוב משה את דברי השירה הזאת, וענתה השירה הזאת.

כט וענתה השירה הזאת, וענו הדברים האלה מפעי ליה. אלא רזא דמלה כמה דאוקימנא, דכתיב "וארץ מתקוממה לו, ומשה בכלא אסתפל, ועל דא אמר שירה, בגין לאתאחדא מלין באתר דא, למנהוי עליהו דינא, דכתיב וענתה השירה הזאת לפניו. ולמה. דכתיב פי אני ידעתי את יצרו,

מסורת הזהר

(ז) (שמות טו) בשלה סג צ"ח. (ח) (איוב כ) בשלה ער צ"ח.

חלופי גרסאות

ת מוסיף וכי והא, א מוסיף שירה, ומגל דהאי נוקבא היא דכתיב וענתה השירה וגו'. ב בכלא. ג דמשבח.

מאמר

הסולם

שיר שירה

שאמרו שיר, שהוא בחינת דבר, שהוא השבח שהמלך משבח את המלכה, והם נתאחדו במלכה. ונמצא השיר שלהם ממעלה למטה מו"א אל המלכות. וע"כ נודע בזה שבתו של משה שהוא יותר מכולם, והיינו שכתוב, אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה. דהיינו, שירת המלכה. למי לה. ומשום זה, כתוב, ויכתוב משה את דברי השירה הזאת. וכן וענתה השירה הזאת.

כט וענתה השירה הזאת: שואל, וענו הדברים האלה, היה צריך לומר. ומשיב, אלא סוד הדבר כמו שהעמדנו. שכתוב, וארץ מתקוממה לו, שפירושו שהארץ שהיא המלכות מתקוממה לעשות דין באדם (כנ"ל יתרו אות שצ"ד) ומשה הסתכל בכל, וע"כ אמר שירה, שהיא בחינת המלכות כנ"ל, כדי לתת לדברים אחיזה במקום זה, במלכות, שממנה יהיה עליהם הדין. שכתוב, וענתה השירה הזאת לפניו. ולמה. הוא שכתוב, כי אני ידעתי את יצרו

כז אלא הכא אית וכי: אלא כאן יש להסתכל. שם אמר שיר. וכאן שירה, ששיר הוא זכר, ו"א, ושירה היא נוקבא, דהיינו מלכות. והרי למדנו, כל הנביאים כולם כלפי משה הם כקוף בעיני בני אדם. והם אמרו שיר, דהיינו שיר השירים, מזמור שיר ליום השבת, ומשה אמר שירה. משה היה לו לומר שיר, והם שירה. ומשיב, אלא זה הוא סוד הדבר, משה לא אמר זה לעצמו אלא בשביל ישראל.

כח א"ל ר"ש לאו וכי: א"ל ר"ש אינו כן. אלא משה נודע מכאן ודאי שהיה במדרגה עליונה יותר מכולם. משה עלה ממטה למעלה והם ירדו ממעלה למטה. הוא, משה, עלה ממטה למעלה, כמו שלמדנו, מעלים בקודש ואין מורידים. משה עלה ממטה למעלה, שאמר שירה שהיא תשבחה של המלכה, שהיא משבחת אל המלך. והתחיל במלכות. ומשה עצמו נתאחד בהמלך ונמצא ששירה שלו עלתה ממטה למעלה. והם ירדו ממעלה למטה, (דברי דף רפ"ד ע"ב *) דף רפ"ה ע"א)

וילך

וּכְתִיב כִּי יִדְעַתִּי אַחֲרַי מוֹתִי וְגו'. וְכַד תַּעֲבֹדוּ דָא, דְּמִיד וְעִנְתָּהּ הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעַד.

(א) ת"ח, כְּתִיב יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְלֹא יִתִּיר, אָבֵל וְאַרְצָן מִתְקוּמָמָה לוֹ. בְּהַאי, דִּינָא אֲתַעְבִּיד לְמַאן דְּאֲתַעְבִּיד.

(ב) כְּתִיב, וַיְדַבֵּר דָּוִד לַיְי אֵת דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת. הַשְּׁתָא תּוֹשְׁבֵיחָתָא דְדָוִד הוּא, בְּגִין דְּאָמַר שִׁירָה מִתְתָּא לְעֵילָא, וְזָכָה לְהַאי יִדְרָגָא, וְלֹא אָמַר הַאי שִׁירָה, אֲלֵא בְּסוּף יוֹמוֹי, דְּהָוָה בְּשָׁלִימוֹ יִתִּיר, וְיִמְהַאי שִׁירָה. כְּמָה דְתַנְיָנָן, אַל תֵּאֱמָן בְּעֵצְמָךְ עַד יוֹם מוֹתְךָ. וְהִכָּא, אָמַאי זָכָה דָּוִד לְמִימַר שִׁירָתָא מִתְתָּא לְעֵילָא, בְּסוּף יוֹמוֹי. דְּהָוָה בְּנִיחָא מְפֻל סְטֻרֵי, דְכְתִיב בְּיוֹם הַצִּיל יְיִ אוֹתוֹ מִכַּף כָּל אוֹיְבָיו.

(ג) אר"ש, שִׁירָתָא מְעֵלָא מְכַלָּא מַאי הִיא. כְּמָה דְתַנְיָנָן בְּרִזָּא דְמִתְנִיתִין, בְּמַלִּין וּבְעוֹבְדָא הִכִּי נְמִי מִתְתָּא לְעֵילָא, וּמְעֵילָא לְתַתָּא. וּלְבַתְרָא לְכוּנָא בְּלָבָא, וְלִקְשָׁרָא כְּלָא בְּחַד קְשָׁרָא.

(ד) מְנַלָּן, מִמְשָׁה, בְּקַדְמִיתָא, מִתְתָּא לְעֵילָא, כִּי שֵׁם יְיִ אֲקָרָא. מַאי אֲקָרָא. כְּמָה דְכְתִיב, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, דָּא שְׁכִינְתָּא. לְבַתְרָא, הִבּוּ גְדֻלַּת לְאַלְהֵינוּ, דָּא מְלָכָא עֲלָאָה. לְבַתְרָא נְחִית בְּדִרְגוֹי מְעֵילָא לְתַתָּא, דְכְתִיב צְדִיק וְיֹשֵׁר. לְבַתְרָא קְשִׁיר קְשָׁרָא דְמַהִימְנוּתָא וְאָמַר, הוּא, וְדָא הוּא קְשָׁרָא לְכָלָא.

חלופי גרסאות

ד ל"ג מיד. ה ל"ג דרגא. ו ל"ג שירה. ז מוסיף מאי בשליטו יתיר מהאי; ל"ג מהאי שירה. ח הוא. ט כתיב ול"ג מתתא לעילא. י עד הכא ול"ג מעילא.

מסורת הזהר

(שם שם. י) (ש"ב כב). (כ) (שם). (ל) (דברים לב) ויצא קיג צ"ג. (מ) (ויקרא א) וירא מה צ"ג.

הסולם

יצרו. וכתוב, כי ידעתי אחר מותי וגו'. וכאשר תעשו את זה, מיד, וענתה השירה הזאת לפניו לעד. דהיינו שהמלכות תעניש אתכם.

(א) ת"ח כתיב יגלו וגו': בוא וראה, כתוב, יגלו שמים עונו, שהוא ז"א שנקרא שמים, ולא יתיר, אלא שמגלה העון בלבד. אבל וארץ מתקוממה לו, בון, בארץ שהיא המלכות, נעשה הדין למי שנעשה.

(ב) כתיב וידבר דוד וגו': כתוב, וידבר דוד לה' את דברי השירה הזאת. עתה התשכחה היא של דוד משום שאמר שירה ממטה למעלה, ממלכות לז"א, כמו משה. וזכה למדרגה ההיא לומר שירה ממטה למעלה. ולא אמר שירה זה אלא בסוף ימיו, שהיה בשלמות יתרה, משירה הזו. כמו שלמדנו, אל תאמן בעצמך עד יום מותך. וכאן למה זכה דוד לומר שירה ממטה למעלה בסוף

(דפניי דף רפ"ה ע"א)

מאמר כי שם ה' אקרא הבו גדל וגו' (ג) מנלן ממשא בקדמיתא וכו': מאין לנו זה, ממשא, מתחילה אחר, ממטה למעלה, שאמר, כי שם ה' אקרא, מהו אקרא, הוא כמ"ש ויקרא אל משה, שזו היא השכינה. ואח"כ אמר, הבו גדל לאלקיננו. זהו מלך העליון

יא

וילך

לד) בג"כ, בעי בר נש לסדרא שבחא דמאריה פהאי גוונא, יבקדמיא מתתא לעילא, לסלקא יקרא דמאריה, לאתר דשקיו דעמיקא דבירא נגיד ונפיק. לבתר ילאמשכא מעילא לתתא, מיתהוא שקיו דנחלא, לכל דרגא ודרגא, עד דרגא בתרא, לאמשכא ברקאן לכלא, מלעילא לתתא. לבתר בעי לקשרא קשרא בכלא, קשרא דמהימנותא. ודא הוא ב"ג דאוקיר לשמא דמאריה, ליחדא שמא קדישא. ועל דא פתיב, פי מכבדי אכבד, פי מכבדי לעלמא ידא, אכבד בעלמא דאתי.

לה) ובזוי יקלו, מאי ובזוי יקלו. דא הוא מאן דלא ידע ליחדא שמא קדישא, ולקשרא קשרא דמהימנותא, ולאמשכא ברקאן לאתר דאצטרף, ולאוקיר שמא דמאריה. וכל מאן דלא ידע לאוקיר שמא דמאריה, טב ליה דלא אכרי.

לו) א"ר יהודה, ובזוי יקלו, מאן דלא ידע לאוקיר למאריה, ולא אתפון באמן, דתנינן גדול העונה אמן יותר מן המברך. והא אוקימנא קמיה דר"ש, דאמן, משיך ברקאן ממבועא למלכא, וממלכא למטרונותא. ויבאתון גליפין דרבי אלעזר, מאל"ף למ"ם, וממ"ם לנו"ן. פיון דמטו ברקאן לנון, מתמן נגדין ונפקין ברקאן לעלאי ותתאי, ומתפשטי בכלא. וקלא נפיק אתשקיו משקיותא דברקן, דאפיק פלגיא עבדא דמלכא קדישא.

חלופי גרסאות

כ ל"ג בקדמיא. ל מוסיף נגיד לאמשכא. ח ל"ג ליחדא שמיה. י דין. ט מוסיף למטרונותא דא כ"י. ויבאתון חלופי ציורפי אותיות הקודש יסד שם סוד של אמן כמבואר.

מסורת הזהר

(1) (ש"א ב) ויחי רסט צ"א.

הסולם

כי שם ה' אקרא חבו גדול וגו'

לה) ובזוי יקלו: שואל, מהו ובזוי יקלו. ומשיב, זה הוא מי שאינו יודע ליחד השם הקדוש ולקשר קשר האמונה, ולהמשיך ברכות למקום שצריך. ולכבד שם אדונו. וכל מי שאינו יודע לכבד שם אדונו, טוב לו שלא נברא.

מאמר

העלין, דהיינו ז"א. ואח"כ ירד במדרגותיו ממעלה למטה, מו"א עד המלכות. שכתוב, צדיק וישר, שהם יסוד שנקרא צדיק, וישר, שהוא המלכות. ולאח"כ קשר קשר של אמונה ואמר, הוא, דהיינו צדיק וישר הוא, וזהו קשר לכל. כי הוא הוא לשון נסתר, הרומז על א"ס ב"ה, המקשר את הכל.

מאמר עניית אמן

לו) א"ר יהודה ובזוי וגו': אר"י, ובזוי יקלו, היינו מי שאינו יודע לכבד את אדונו, ולא נתכוין באמן, שלמדנו, גדול העונה אמן יותר מן המברך. והנה העמדנו לפני ר' שמעון שאמר, שהעונה אמן, מושך ברכות ממבוע, שהוא בינה, אל המלך, שהוא ז"א, וממלך אל המלכה. ובאותיות חקוקות של ר' אלעזר, אומר, מן אלף, דאמן, שהיא בינה, אל המ' דאמן שהיא ז"א. וממ' דאמן לך, שהיא המלכות. כיון שמגיעות הברכות לך, שהיא המלכות, נמשכות ויוצאות משם ברכות לעלינים ותחתונים, ומתפשטות בכל. והקול יוצא

לד) בג"כ בעי בר נש וכו': משום זה צריך האדם לסדר שבת אדונו באותו הדרך, מתחילה, ממטה למעלה, להעלות כבוד אדונו, שהוא המלכות, למקום ששקיו של עמקות הבאר, נמשך ויוצא, דהיינו למקום בינה. ואח"כ להמשיך ממעלה למטה משקיו של נחל שהוא שהוא בינה, לכל מדרגה ומדרגה של ז"ס תחתונות, עד מדרגה האחרונה, שהיא מלכות. כדי להמשיך ברכות לכל ממעלה למטה. אח"כ צריכים לקשר קשר בכל, קשר של האמונה, דהיינו לקשר הכל בא"ס ב"ה. כנ"ל. וזהו אדם המכבד שם אדונו, ליחד השם הקדוש. וע"כ כתוב, כי מכבדי אכבד. כי מכבדי בעולם הזה אכבד בעולם הבא. (דפו"י דף רפ"ה ע"א *) דף רפ"ה ע"ב)

יב

ויילך

לז) וכד ישראל לתתא, משמרין לאתבא אמן, לכוננא לבייהו כמה דאצטריף, כמה פתחין "דברפאן פתיתן ליה לעילא, כמה טבאן משתכחין בכלהו עלמין, כמה חדו בכלא. מאי אגר להו לישראל דגרמין האי. אגר להו בעלמא דין, ובעלמא דאתי. בעלמא דין בשעתא דעאקין * להו, ומצלן צלותא קמי מאריהון, קלא מכרנא בכלהו עלמין, * פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים אל תקרי אמונים, אלא אמנים. פתחו שערים, כמה דישראל פתחין להו תרעין * דברפאן, כן השתא פתחו שערים, ותתקבל צלותהון מאינון דעאקין להו.

לח) האי בעלמא דין, בעלמא דאתי מאי אגרייהו. דכד יפוק ב"ג מהאי עלמא, דהוה שומר לאתבא אמן. מאי שומר. כלומר, נטיר, ההיא ברכה דאמר ההוא דמברך, ומחכה ליה לאתבא אמן, כמה דאצטריף. נשמתיה סלקא ומכרזי קמיה, פתחו שערים קמיה, כמה דאיהו הוה פתח תרעין כל יומא, כד הוה שומר אמונים.

לט) א"ר יוסי א"ר יהודה, מאי אמן. א"ר אבא, הא אוקמוה כללא, אמן אקרי מבוועא דההוא נחלא דנגיד, אמן אקרי, דכתיב * ואהיה אצלו אמן, אל תקרי אמן, אלא אמן. קיומא דכלהו ההוא * נחלא דנגיד ונפיק, אמן אקרי, דתנא * מן העולם ועד העולם, עולם דלעילא, עולם דלתתא. אוף הכא אמן

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (ישעיה כו) יתרו לג צ"י, ט) (משלי ח) תולדות א צ"ד, ט) (תהלים קו) וארא א צ"ה. ז) רברבין. פ מוסיף להו לישראל. צ רברבאן, ק טלא.

מאמר

הסולם

עניית אמן

יוצא, שתו משקוי הברכות שהוציא פלוני, עבד מלך הקדוש. לו) וכד ישראל לתתא וכו': וכשישראל למטה שומרים עצמם לענות אמן ולכוין לבם כמו שצריך, כמה פתחי ברכות פתוחים למעלה, כמה טוב נמצא בכל העולמות, כמה שמחה היא בכל. ומהו שכרם של ישראל שגרמו לזה. שכרם הוא בעולם הזה ובעולם הבא. בעולם הזה בשעה שמצירים להם, ומתפללים תפלתם לפני אדונם, הקול מכריו בכל העולמות, פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. אל תקרי אמונים אלא אמנים. דהיינו ששומרים לענות אמן. פתחו שערים, כמו שישראל פתחו להם שערי הברכות, כך עתה פתחו שערים, ותתקבל תפלתם על אלו שמצירים להם.

לט) א"ר יוסי א"ר וכו': א"ר יוסי א"ר יהודה, מהו אמן. א"ר אבא, הרי העמידו הכל. אמן נקרא, המבוע של נחל ההוא הנמשך, שהוא בינה, ונקרא אמן, כי כתוב, ואהיה אצלו אמן, אל תקרי אמן אלא אמן. קיום כל המדרגות, דהיינו אותו נחל הנמשך ויוצא שהוא בינה, נקרא אמן. שלמדנו, מן העולם עד העולם פירושנו מעולם שלמעלה שהוא בינה, לעולם שלמטה, שהוא מלכות, אף כאן, אמן ואמן, אמן של מעלה שהיא בינה, אמן של מטה שהיא מלכות. אמן, פירושנו קיום של כולם. וכבר העמדנו אמן באלו האותיות שבו (כנ"ל אות לז).

לח) האי בעלמא דין וכו': זה שכרם בעולם הזה. בעולם הבא מהו שכרם. ומשיב, כי כשיצא האדם מעולם הזה, שהיה שומר (דפו"י דף רפ"ה ע"ב)

ד"ש

יג **ויילך**
ואמן, אמן דלעילא, אמן דלתתא. ואמן קיומא דכלהו, והא אוקימנא אמן באינון אתוון.

מז ר"ש אמר, אלף עמיקא דכירא דכל ברכאן מתמן נבעין ונפקין, ומשתכחין. מ"ם פתוחה, נהרא דנגיד ונפיק, ואקרי מ"ם. והוא רזא דתנינן, מ"ם פתוחה, מ"ם סתומה. כמה דאוקימנא, לםרבה המשרה.

מא נון פשוטה, קללא דתרין נונין, נון פשוטה, נון כפופה. נון פשוטה קללא דאת וא"ו, בג"כ פלא אקרי נון ואו נון. וברזא דמתניתא הכי תאנא, ו' דכר, ו' פשוטה קללא דדכר ונוקבא, נון כפופה, בכללא דפשוטה היא. ובספרא דרב המנונא סבא, מם דהכא, היא נוטריקון מל"ה, והיינו אמן, אמן נוטריקון, א"ל מ"לך נ"אמן. קללא דכלא, ושפיר הוא, והא אתמר.

מב תאנא, כל מאן דשמע ברכה מההוא דמברך, ולא אתפון באמן, עליה נאמר וכוזי יקלו. כד"א, לכם הכהנים בוזי שמי מאי עונשיה. כמה דלא פתח ברכאן לעילא, כך לא פתחין ליה. ולא עוד אלא פד נפיק מהאי עלמא, מכריזי קמיה, ואמרי, טרוקו גלי קמיה דפלנייא, ולא ליעול, ולא תקבלון ליה, ווי ליה ווי לנשמתיה.

מג תאנא, תיבי דגיהנם, פלהו סלקי במדורין ידיען, וכמה פתחין אית ליה לגיהנם, וכלהו פתחין לקבל פתחין דגן עדן. ובשעתא דאפקי לאינון

מסורת הזהר
(ישעיה ט) ב"א ש"ט צ"א. ק (מלאכי א) וירא מה דתרי נונין נון פשוטה נון כפופה נון פשוטה כללא דאת וא"ו. וליג מן מ"ם סתומה עד בגי"כ. א כפופה כללא דאת וא"ו כללא דנון כפופה נון פשוטה. וליג מן פשוטה עד בגי"כ. ב ליג אמן. ג מוסף בשעת דאצטריך מאי.

הסולם
מאמר
מז ר"ש אמר אלף וכו': רש"א, אלף דאמן היא עמקות הבאר, שכל הברכות נובעות ויוצאות משם ונמצאות. מ' פתוחה, היא נהר הנמשך ויוצא, שהוא יסוד, ונקרא מ' וז"ס שלמדנו, מ' פתוחה היא יסוד, מ' סתומה, היא בינה. כמו שהעמדנו, בהכתוב לםרבה המשרה.
מא נון פשוטה כללא וכו': ו' פשוטה היא כלל של ב' נונין. ו' פשוטה ז' כפופה. כלומר שכוללת בתוכה גם את הנוקבא דז"א הנקראת ז' כפופה. ו' פשוטה, כללא דאת ו' שכוללת בתוכה גם את הזכר שהוא אות ו' שהוא ז"א. כי ו' פשוטה היא פשיטו דאתכליל כחדא דכר ונוקבא, שהם ז"א שהוא ו', ומלכות שהיא ז' (כנ"ל ב"א אות פ"ג) משום זה הכל ביחד נקרא ז' ו' ו'. ובסוד המשנה, כך למדנו. ו' היא דכר. ו' פשוטה היא כלל דכר ונוקבא. ז' כפופה, היא בכלל ו' פשוטה. ובספרו של רב המנונא סבא המ' שבכאן, (דפו"י דף רפ"ה ע"ב)

מאמר פתחין דג"ע ופתחין דגיהנם
מג תאנא הייבי דגיהנם וכו': למדנו רשעים שבגיהנם, כולם עולים במדורים ידועים. וכמה פתחים יש בגיהנם, וכל הפתחים הם כנגד הפתחים שבגן עדן. ובשעה שמוציאים משם את הרשעים שקבלו ענשם, הם פותחים הפתחים

ויילך

יד

תִּיבִינָא דְקַבִּילוּ עוֹנְשֵׁיהוּ, אֵינּוֹן פִּתְחֵי פִּתְיָחִין, וְשׁוּיִין לֹון לְבַר. וְכִלְהוּ פִּתְחִין בְּשִׁמְקֵן אַקְרוּן, לְקַבְּלֵיהוֹן דְּפִתְחִין דְּגֵן עֲדָן, וְכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא, אַקְרִי שְׁמָא, לְקַבְּלֵי הַהוּא פִּתְחָא דְּגֵיהֶנָּם, וְאַשְׁתְּמוּדְעֵן פִּתְחִין לְקַבְּלֵיהוֹן פִּתְחִין, אֵינּוֹן פִּתְחִין דְּגֵ"ע.

מד בְּגֵיהֶנָּם אֵית מְדוּרָא בִּתְרָאָה תִּתְרָאָה דְּכִלְהוּ, וְהַהוּא מְדוּרָא הַנִּי מְדוּרָא עַל מְדוּרָא, וְאַקְרִי אַרְיָן עֵיפְתָהּ. מַהוּ עֵיפְתָהּ. כְּדָ"א אָרְבּוּעַ יְהִיָּה כְּפּוּל, וּמִתְרַגְמִינָן מְרֻבַּע יְהִיָּה עֵיף, אוֹף הֵכָא עֵיפְתָהּ, כְּלוּמַר כְּפּוּלָהּ. וְהַהוּא אַקְרִי שְׁאוּל תַּחְתִּית, שְׁאוּל הוּא מְדוּרָא חַד. תַּחְתִּית, הוּא מְדוּרָא תִּתְרָאָה. וּבְגֵ"כ אַקְרִי אַרְיָן עֵיפְתָהּ תַּחְתִּית, וְאַקְרִי אַבְדוֹן. וְעַד כְּתִיב, אָרְבּוּעַ יְהִיָּה שְׁאוּל וְאַבְדוֹן. וְכִלְהוּ מְדוּרִין לָא אַכְפְּלוּ, וְכִלְהוּ לָא עֵיפִין בַּר מַהֲאִי.

מזה וְתַאנָא, מֵאֵן דְּנַחֲתִית לְאַבְדוֹן דְּאַקְרִי תַּחְתִּית, לָא סְלִיק לְעֵלְמִין. וְהַהוּא אַקְרִי גְבַר דְּאַשְׁתְּצִי וְאַתְאַבִּיד וּמְכַלְהוּ עֵלְמִין. וְתַאנָא, לַהֲהוּא אַתְרַן נַחֲתִין לְהַנְהוּ גְבַרִי דְּמַבּוּזִי לְאַתְבָּא אִמֵּן, וְיַעַל אִמֵּן סְגִיאִין דְּאַתְאַבִּידוּ מִנְיָה, דְּלֹא חָשִׁיב לְהוּ, דִּינִינָן לִיָּה בְּגֵיהֶנָּם, וְנַחֲתִין לִיָּה בְּהַהוּא מְדוּרָא תִּתְרָאָה, דְּלִית בֵּיהּ פִּתְחָא, וְאַתְאַבִּיד וְלֹא סְלִיק מִנְיָה לְעֵלְמִין. וְעַד כְּתִיב, אָרְבּוּעַ יְהִיָּה עֵיפְתָהּ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוּל לָא יַעֲלֶה. וְלֹא, וְהָא כְּתִיב אָרְבּוּעַ יְהִיָּה שְׁאוּל שׁוּעֲתִי שְׁמַעֲתָ וְגו'. וְכְתִיב אָרְבּוּעַ יְהִיָּה שְׁאוּל וְיַעַל. אֲלֵא הֵכָא שְׁאוּל, הֵתֵם תַּחְתִּית. וְאוֹקִימָנָא הָא דְּאַהֲדַר בֵּיהּ, הָא דְּלֹא אַהֲדַר בֵּיהּ.

חלופי גרסאות

ד ושאיין, ה תחתיה אקרי וקריין אבדון, ו כלומר, ז ל"ג ועל.

מסורת הזהר

(ד) (איוב ז) וירא עא צ"י, (ו) (שמות כח) ויחי לה צ"א. (ח) (משלי כז), (א) (איוב ז) תרומה קמה צ"ק, (ב) (יונה ב) ויחי קטר צ"ד זהר חדש כה ט"ב שני"ט, (ג) (ש"א ב) תרומה קמה צ"ר.

הפולם

מאמר

כתוב, שאל ואבדון, שהם, מדורים הכפולים זה על זה. כל המדורים לא נכפלו, וכולם אינם עייפים, כלומר, שאינם נקראים ארץ עיפתה, חוץ מזה. **מה** וְתַאנָא מֵאֵן דְּנַחֲתִית וְכו': וּלְמַדְנֵן, מִי שִׁיּוֹרֵד לְאַבְדוֹן, שְׁנַקְרָא תַּחְתִּית, אֵינּוֹן עוֹלָה לְעוֹלָם, וְאִדָּם הַהוּא נַקְרָא אִישׁ שְׁכִלָה וְנַאבְד מְכַל הַעוֹלָמוֹת. וּלְמַדְנֵן, לְמַקּוֹם הַהוּא מוֹרִידִים לְאוֹתָם הַאֲנָשִׁים הַמְּבֻזִים לַעֲנוֹת אִמֵּן. וְדָנִים אוֹתוֹ בְּגֵיהֶנָּם עַל אִמְנִים רַבִּים שְׁנַאבְדוּ מִמֵּנוּ שְׁלֹא חָשִׁיב אוֹתָם, וּמוֹרִידִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ מְדוּרַת הַתַּחְתּוֹן שְׁאִין בּוּ פִּתְחָא, וְנַאבְד וְאֵינּוֹן עוֹלָה מִשֶּׁם לְעוֹלָם. וְעַ"כ כְּתוּב, כִּלְהוּ עֵיפְתָהּ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוּל לָא יַעֲלֶה. וְשׁוּאֵל, וְלֹא. וְהָרִי כְּתוּב מִבְּטָן שְׁאוּל שׁוּעֲתִי שְׁמַעֲתָ וְגו', וְהוּא עֵלָה מִשֶּׁם. וְכְתוּב, מוֹרִיד שְׁאוּל וְיַעַל. וְחָשִׁיב אֲלֵא כֵּן שְׁאוּל. שְׁמַמְנוּ עוֹלִים, וְשֵׁם תַּחְתִּית. שְׁמַשֵּׁם

הפתחים ומשימים אותם לחוץ, וכל הפתחים נקראים בשמות כנגד הפתחים שבגן עדן, וכל פתח ופתח שבגן עדן נקרא בשם, כנגד אותו הפתח מהבחינה שכנגדו בגיהנם, ואלו הפתחים שבגן עדן, נודעים, פתחים כנגד פתחים. כלומר, כשרואים בחינת הפתח שבגיהנם, יודעים על ידו את הפתח שכנגדו בגן עדן, מאיזה בחינה הוא. **מד** בְּגֵיהֶנָּם אֵית מְדוּרָא וְכו': בְּגֵיהֶנָּם יֵשׁ מְדוּרַת אַחֲרוֹן, הַתַּחְתּוֹן שֶׁל כּוֹלָם. וּמְדוּרַת הַהוּא הוּא כְּפּוּל, מְדוּרַת עַל מְדוּרַת, וְנַקְרָא אַרְיָן עֵיפְתָהּ, מַהוּ עֵיפְתָהּ. הוּא כְּשׁ"א רְבּוּעַ יְהִיָּה כְּפּוּל, וּמִתְרַגְמִינָן מְרֻבַּע יְהִיָּה עֵיף. אִף כֵּן עֵיפְתָהּ, כְּלוּמַר כְּפּוּלָהּ. וּמְדוּרַת הַהוּא נַקְרָא שְׁאוּל תַּחְתִּית, שְׁאוּל הוּא מְדוּרַת אַחַד הָעֲלִיּוֹן. תַּחְתִּית הוּא מְדוּרַת הַתַּחְתּוֹן, וּמִשּׁוֹם זֶה נַקְרָא אַרְיָן עֵיפְתָהּ תַּחְתִּית, וְנַקְרָא גִ"כ אַבְדוֹן. וְעַ"כ (דפו"י דף רפ"ה ע"ב *) דף רפ"ו ע"א

מו

ויילך

מו א"ר יוסי, מאי דכתיב ^א כי שפתים רעות עשה עמי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות וגו'. אותי עזבו מקור מים חיים, דא הוא דלא בעי לקדשא שמא דקב"ה, באמן. מאי עונשיה. פתיב לחצוב להם בארות בארות נשברים, דנחתין לגיהנם דרגא פתר דרגא, עד דנחתין לאבדון דאקרי פתחית. ואי איהו קדיש שמא דקב"ה, לכוננה ^ב באמן פדקא זאות, סליק דרגא פתר דרגא, לאתעדנא מההוא עלמא דאתי, דנגיד פדיר לא פסיק, הה"ד ^א אמונים נוצר יי ומשלם על יתר עושה גאנה.

מז תאנא, שירה משיף ברכאן מעילא לתתא, עד דישתפתחון ברכאן בכלהו ^א עלמין. א"ר אלעזר, זמינן אינון ישראל למימר שירתא, מתתא לעילא, ומעילא לתתא. ולקשרא קשרא דמהימנותא. דכתיב, ^א יאז ישיר ישראל את השירה הזאת. אז שר לא נאמר, אלא אז ישיר. וכן פלהו פהאי גוונא. את השירה הזאת, מתתא לעילא. עלי באר ענו לה, עלי באר, פלומר סק לאתריף, כ לאתאחדא בבעליף, דא הוא מתתא לעילא.

מזח ולכתר מעילא לתתא, באר חפרוה שרים, דאולידו לה אבא ^א ויאמא, פרוה נדיבי העם, אלין אכהן, דאקרון ^א נדיבי עמים. פרוה, אתר לאדווגא פה מלכא, בברפן. ובמה, הוא זווגא. במחוקק: דא יסוד. במשענותם:

חלופי גרסאות

ח ביה. ט מסיף עלמן א"ר יוסי זמינן אינון ישראל למימר שירתא שלימתא שירה דכליל כל שאר שירין הה"ד (ישעיה י"ב) ואמרתם ביום ההוא הודו להי קראו בשמו הוריעו בעמים עלילותינו, י או ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת להי ויאמרו לאמר. כ לאתחברא. ל דהא עד השתא בגלותא אשתכחת עמנא וליג מן דא עד באר. ח מסיף ואימא לעילא.

מסורת הזהר

(יזמיה ב) ויקרא סא צ"מ. ה) (תהלים לא) חלק א' בהשמטות ונג. תקונים חדשים קח ט"ד שכ"ח. ו) (במדבר כא) בשלה סג צ"כ. ז) (תהלים מז) לך כה צ"ד.

שירת הכאר

שירה מושכת ברכות ממעלה למטה עד שתמצאנה ברכות בכל העולמות. אר"א, עתידים הם ישראל לומר שירה ממטה למעלה וממעלה למטה, ולקשר קשר של אמונה (כנ"ל אות ל"ג ע"ש). שכתוב, אז ישיר ישראל את השירה הזאת. אז שר, לא נאמר, אלא אז ישיר, דהיינו לעתיד. וכן כולם על דרך זה, שנאמרו בלשון עתיד. **את השירה הזאת**, הוא ממטה למעלה, כי השירה היא במלכות שמשוררת למעלה לז"א (כמ"ש שם). **עלי באר ענו לה**, עלי באר, כלומר, שאמרו למלכות הנקראת באר, עלי למקומך להתאחד בבעלך, בז"א. זה הוא ממטה למעלה. שמעלים המלכות לז"א.

מח ולכתר מעילא לתתא וכו': ואח"כ ממשיכים ממעלה למטה, באר חפרוה שרים, באר, היא מלכות, חפרוה שרים, שהולידו אותה

מאמר

שמשו אינו עולה. והעמדנו, כאן שחזר בו שעשה תשובה. שם שלא חזר בו. **מו** א"ר יוסי מאי וכו': אר"י, מה שכתוב, כי שפתים רעות עשה עמי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות וגו'. **אותי עזבו מקור מים חיים** זה הוא שלא רצו לקדש השם של הקב"ה, באמן. מהו עונשו. הוא שכתוב, לחצוב להם בארות בארות נשברים, שיורדים לגיהנם מדרגה אחר מדרגה עד שיורדים לאבדון, שנקרא **תחתית**. ואם הוא מקדש השם של הקב"ה לכוון באמן כראוי, עולה מדרגה אחר מדרגה להתעדן מעולם הבא ההוא, שנמשך תמיד ואינו נפסק. ז"ש אמונים נוצר הי ומשלם על יתר עושה גאנה.

מאמר שירת הכאר

מו תאנא שירה משיף וכו': למדנו, (דפו"י דף רפ"ז ע"א)

ויילך

טז

דא נצח וְהוֹד, ימעילא לתפא. וממדבר מתנה, וממתנה נחליאל, ומנחליאל
במות. הא קשורא שלימא, קשורא דמהימנותא, קשורא קיימא דכלא ביה.

מט א"ר יוסי, זמינין ישראל למימר שירתא שלימתא. שירתא דכליל
פל שאר שירין. הה"ד, ואמרתם ביום ההוא הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים
עלילותיו. בהוא זמנא פתיב, וְהָיָה יי' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִי
יי' אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד. וְכָתִיב וְאָז יִמְלָא שְׁחוֹק פִּינוּ וְלִשְׁוֹנוּ רָנָה, אָז יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם
הַגְדִּיל יי' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי.

ברוך יי' לעולם אמן ואמן. ימלוך יי' לעולם אמן ואמן.

חלופי גרסאות

1 מוסיף הא מעילא. 2 לא גרסינן מן א"ר יוסי עד בהוא.

מסורת הזהר

(זכריה יד) תרומה מה צ"ת. (ט) (תהלים קכו) וירא קיו צ"ג.

שירת הבאר

שהוא א"א. זה הוא קשר השלם קשר של
אמונה, קשר שקיום הכל בו.

הסולם

מט א"ר יוסי זמינין וכו': א"ר
עתידיים ישראל לומר שירה שלמה, שירה
הכוללת כל שאר שירים. ז"ש, ואמרתם ביום
ההוא הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים
עלילותיו. בעת ההיא כתוב, והיה ה' למלך
על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד
ושמו אחד. וכתוב אז ימלא שחוק פינו ולשונונו
רנה אז יאמרו וגו'. בילא"ו ילא"ו.

מאמר

אותה אבא ואמא. כי א"א תקנו את המלכות
בס"ה ויבן אלקים את הצלע וגו'. **כרוה**
נדיבי עם, אלו הם האבות, דהיינו חג"ת
דו"א, שנקראים נדיבי עם. **כרוה**, היינו
שהם כרו מקום שידווג בה המלך בברכות.
ובמה. הוא ע"י זוג. **במהוקק** זה יסוד.
במשענותם זה נצח והוד. עד כאן ממעלה
למטה. ומדבר, שהוא המלכות הנקראת דבור,
מתנה, עולה ליסוד הנקרא מתנה. וממתנה
עולה נחליאל, שהוא ת"ת. ומנחליאל במות,
(דפו"י דף רפ"ז ע"א)

